

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Komisja do Spraw Petycji
BKSP-020-7-2019

Druk nr 3346

Warszawa, 14 marca 2019 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu Komisja do Spraw Petycji
wnosi projekt ustawy:

- o zmianie ustawy - Kodeks wyborczy.

Do reprezentowania stanowiska Komisji w pracach nad projektem ustawy
został upoważniony poseł Sławomir Jan Piechota.

Przewodniczący Komisji

(-) Sławomir Jan Piechota

U S T A W A

z dnia 2019 r.

o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy

Art. 1. W ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 754, 1000 i 1349 oraz z 2019 r. poz. 273) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 39a dodaje się art. 39b w brzmieniu:

„Art. 39b. § 1. Lokale wyborcze, z wyłączeniem lokali w obwodach głosowania, o których mowa w art. 14 § 1 i art. 15 § 1, zapewnia wójt.

§ 2. W każdej gminie co najmniej 1/2 lokali wyborczych powinna być dostosowana do potrzeb wyborców niepełnosprawnych.

§ 3. Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego oraz Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia:

1) wymogi, jakie musi spełniać lokal wyborczy, z wyłączeniem lokali w obwodach głosowania, o których mowa w art. 12 § 4 i 7, art. 14 § 1 i art. 15 § 1, w tym niezbędne wyposażenie lokalu wyborczego oraz wymagania dotyczące miejsc zapewniających tajność głosowania,

2) wymogi techniczne, jakim powinien odpowiadać lokal wyborczy dostosowany do potrzeb wyborców niepełnosprawnych

– uwzględniając możliwość zróżnicowania tych wymogów w zależności od wielkości obwodu głosowania oraz kierując się koniecznością zapewnienia wyborcom dogodnych warunków do oddania głosu i sprawnego przeprowadzenia głosowania.”;

2) uchyla się art. 186;

3) w art. 250 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Sąd Najwyższy rozpatruje odwołanie, o którym mowa w § 1, i orzeka w sprawie w terminie 7 dni w postępowaniu nieprocesowym. Odpis postanowienia Sądu Najwyższego doręcza się posłowi, który wniósł odwołanie, Marszałkowi Sejmu oraz Państwowej Komisji Wyborczej. W przypadku nieuwzględnienia odwołania przepisy art. 249 § 2 i 3 stosuje się.”;

4) w art. 282 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Sąd Najwyższy rozpatruje odwołanie, o którym mowa w § 1, i orzeka w sprawie w terminie 7 dni w postępowaniu nieprocesowym. Odpis postanowienia Sądu Najwyższego doręcza się senatorowi, który wniósł odwołanie, Prezydentowi Rzeczypospolitej, Marszałkowi Senatu oraz Państwowej Komisji Wyborczej. W przypadku nieuwzględnienia odwołania przepisy art. 281 § 2 i 3 stosuje się.”;

5) w art. 324 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sąd Najwyższy na podstawie sprawozdania z wyborów przedstawionego przez Państwową Komisję Wyborczą oraz po rozpoznaniu protestów rozstrzyga o ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej.”;

6) w art. 367 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Sąd Najwyższy rozpatruje odwołanie, o którym mowa w § 1, i orzeka w sprawie w terminie 7 dni w postępowaniu nieprocesowym. Odpis postanowienia Sądu Najwyższego doręcza się posłowi, który wniósł odwołanie, Marszałkowi Sejmu oraz Państwowej Komisji Wyborczej. W przypadku nieuwzględnienia odwołania przepisy art. 366 § 2–4 stosuje się.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 1 i 2, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2020 r.

U Z A S A D N I E N I E

1. Potrzeba i cel uchwalenia ustawy

Projektowana ustawa jest reakcją Komisji do Spraw Petycji Sejmu RP na dwie petycje skierowane do Sejmu RP. Autorem pierwszej jest p. Maciej Róg, autorem drugiej p. Sebastian Adamowicz. Komisja uznała petycje za zasadne.

Zasadniczym celem projektowanej ustawy jest stworzenie podstawy do wydania aktu normatywnego, określającego w sposób szczegółowy wymogi, jakie musi spełniać każdy lokal wyborczy (z wyłączeniem lokali w obwodach głosowania tworzonych w zakładach leczniczych, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych oraz w oddziałach zewnętrznych takich zakładów i aresztów, na polskich statkach morskich oraz za granicą), w tym jego niezbędne wyposażenie oraz wymagania dotyczące miejsc zapewniających tajność głosowania - a nie tak jest obecnie, gdy delegacja ustawowa umożliwia tylko wydanie rozporządzenia określającego minimalne warunki techniczne, jakim powinien odpowiadać lokal, który ma być uznany za dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Dodatkowym celem projektowanej ustawy jest dostosowanie zawartej w niej terminologii do aktualnego stanu prawnego wynikającego z ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym Dz. U. z 2018 r. poz. 5, 650, 771, 847, 848 i 1045). W tym zakresie projektowana ustawa ma charakter porządkujący.

2. Rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana oraz różnica pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Art. 186 § 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 754, 1000 i 1349 oraz z 2019 r. poz. 273) stanowi, że „minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego oraz Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, warunki techniczne, jakim powinien odpowiadać lokal obwodowej komisji wyborczej, tak aby został dostosowany do potrzeb wyborców niepełnosprawnych”. Zgodnie z art. 186 § 1 ustawy, w każdej gminie musi

znajdować się co najmniej 50%, lokali dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, a jak wynika z danych Państwowej Komisji Wyborczej podczas ostatnich wyborów samorządowych w skali całego kraju było takich lokali ok. 53%. Tak więc aktualne przepisy pozwalają na bardzo szczegółowe określenie warunków technicznych i wyposażenia ok. połowy lokali wyborczych, podczas gdy druga połowa nie podlega już jakimkolwiek regulacjom. Z punktu widzenia wyborców tak duże zróżnicowanie, które ma praktyczny wpływ na warunki w jakich oddają głosy, nie jest uzasadnione.

Zgodnie z projektowaną ustawą normy zawarte w art. § 1 zmienianej ustawy zostałyby zachowane, jednakże w innym miejscu – w tej części ustawy, w której znajdują się przepisy dotyczące lokali wyborczych. Dlatego projekt przewiduje uchylenie art. 186 ustawy i równoczesne dodanie art. 39b, którego przepisy zawarte w §1 i §2 są zasadniczo zbieżne z dotychczasowym przepisem zawartym w art. 186 §1.

Zakres delegacji do wydania rozporządzenia (umieszczonej w dodawanym art. 39b §3). zostałby od dnia 1 stycznia 2020 r., zmodyfikowany. Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego oraz Państwowej Komisji Wyborczej, określałby w drodze rozporządzenia nie tylko, tak jak dotychczas, wymogi techniczne, jakim powinien odpowiadać lokal wyborczy dostosowany do potrzeb wyborców niepełnosprawnych, ale także wymogi, jakie musi spełniać każdy lokal wyborczy (z wyłączeniem lokali w obwodach głosowania, o których mowa w art. 12 § 4 i 7, art. 14 § 1 i art. 15 § 1 - lokali w obwodach głosowania tworzonych w zakładach leczniczych, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych oraz w oddziałach zewnętrznych takich zakładów i aresztów, na polskich statkach morskich oraz za granicą), w tym niezbędne wyposażenie takiego lokalu oraz wymagania dotyczące miejsc zapewniających tajność głosowania. W rozporządzeniu będzie możliwe zróżnicowanie tych wymogów w zależności od wielkości obwodu głosowania. Zasadniczym celem omawianego rozporządzenia powinno być zapewnienie wyborcom dogodnych warunków do oddania głosu i sprawnego przeprowadzenia głosowania.

Jest zrozumiałe, że zapewnianie, aby wszystkie lokale wyborcze były pozbawione jakichkolwiek barier architektonicznych wymaga czasu. Równocześnie jednak wydaje się, że istnieją pewne standardy, które mogą być wdrożone we wszystkich lokalach wyborczych bardzo niewielkim kosztem i które mogą bardzo ułatwić głosowanie osobom mającym nawet niewielkie ograniczenia w swobodnym poruszaniu się, osobom mniej sprawnym manualnie,

mającym problemy ze wzrokiem. Przykładami takich rozwiązań może być zapewnienie w każdym lokalu możliwości oddania głosu zarówno na siedząco jak i stojąco, zapewnienie miejsca na które można odłożyć podczas wypełniania kart do głosowania przedmioty osobiste jak np. torebka czy kule, określenie rozmiaru stolika w sposób dostosowany do rozmiaru karty do głosowania, możliwość wypożyczenia lupy, zapewnienie odpowiedniego oświetlenia stolika w kabinie wyborczej, określenie sposobu odizolowania kabin do głosowania od siebie i od ciągów komunikacyjnych w lokalu wyborczym tak aby zapewnić rzeczywistą tajność głosowania, określenie sposobu organizacji ciągów komunikacyjnych aby wyborcom zapewnić odpowiednią ochronę w zakresie danych osobowych.

Opracowanie takiego rozporządzenia wymaga przeprowadzenia szeregu konsultacji i analiz dotychczasowych doświadczeń związanych z wyborami, dlatego projekt przewiduje długie *vacatio legis*. Przyjęcie ustawy pozwoliłoby jednak na rozszerzenie dobrych wzorców, występujących w wielu gminach w Polsce, na cały kraj. W ten sposób stworzone by zostały dla wszystkich wyborców w Polsce podobne warunki oddawania głosu.

W art. 250 § 2, art. 282 § 2, art. 324 § 1 i art. 367 § 2 ustawy występuje wskazanie Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego, co nie odzwierciedla aktualnego stanu prawnego – takiej Izby już nie ma, a zadania określone w ustawie – Kodeks wyborczy wykonuje Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych. Dlatego wskazane zapisy zostałyby dostosowane do nowej struktury Sądu Najwyższego a poprzez brak wskazania w nowelizowanej ustawie konkretnej Izby Sądu Najwyższego miałyby bardziej uniwersalny charakter, niezależny od bieżącej struktury organizacyjnej tego sądu.

3. Skutki projektowanej ustawy

Zasadniczym skutkiem społecznym i prawnym projektowanej ustawy będzie zapewnienie podobnych standardów lokali wyborczych w całym kraju co doprowadzi do poprawy warunków głosowania w tych lokalach, które nie spełniają wszystkich wymogów, pozwalających na uznanie lokalu za dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Dodatkowym skutkiem projektowanej ustawy, w zakresie zmian o charakterze porządkującym, będzie poprawa spójności i przejrzystości systemu prawnego.

Ze względu na swój charakter i ograniczony zasięg ustawa nie wywoła skutków gospodarczych, w tym skutków dla mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich

przedsiębiorstw. Ocena skutków finansowych dla sektora finansów publicznych jest trudna, ponieważ będą one zależały od szczegółowej treści rozporządzenia, o którym mowa w art. 1 pkt 1. Pewne rozwiązania (np. określenie minimalnej powierzchni udostępnionej na potrzeby lokalu wyborczego, sposób zorganizowania ciągów komunikacyjnych w lokalu, odległość pomiędzy miejscami przeznaczonymi do głosowania i sposób ich odseparowania otoczenia, minimalna wielkość stolika w kabinie wyborczej, sposób rozmieszczenia ogłoszeń w lokalu wyborczym, zapewnienie dojazdu do lokalu wyborczego, postawienie obok stolika do wypełniania karty do głosowania nie jednego lecz dwóch krzeseł – to przykładowe rozwiązania nie wymagające nakładów finansowych a jedynie inwencji i empatii na etapie tworzenia rozporządzenia a następnie ścisłego przestrzegania przepisów., W przypadku innych rozwiązań, których wprowadzenie można rozważać (jak np. udostępnienie w każdym lokalu wyborczym lupy, stworzenie możliwości głosowania w pozycji siedzącej i stojącej, może wystąpić potrzeba poniesienia niewielkich wydatków na wyposażenie części lokali wyborczych. Przykładowo – koszt dostarczenia do każdego lokalu wyborczego dwóch lup może wynieść ok. 500 tys. złotych. Łączny koszt wykonania stanowiska do głosowania w pozycji stojącej, dla każdego lokalu wyborczego (które po wyborach może być używane np. jako mównica) to ok. 5 mln. zł. Biorąc jednak pod uwagę fakt, że podstawowym wyposażeniem lokali wyborczych są kabiny wyborcze, stoliki komisji i urna oraz fakt że większość lokali znajduje się w szkołach, które dysponują potrzebnym wyposażeniem i porównując to z całościowymi kosztami wyborów należy uznać, że ewentualne dodatkowe nakłady finansowe byłyby nieznaczne.

4. Oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 28 marca 2019 r.

BAS-WAPM-601/19

Pan Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej komisijnego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Sławomir Jan Piechota)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt zmierza do znowelizowania ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018, poz. 754, ze zmianami). Proponowane zmiany dotyczą podmiotu odpowiedzialnego za zapewnienie lokali wyborczych oraz dostosowania lokali do potrzeb wyborców niepełnosprawnych. Projekt zmierza też do określenia ogólnie kompetencji Sądu Najwyższego (w miejsce nieistniejącej Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego) w zakresie rozpatrzenia odwołania od postanowienia Marszałka Sejmu o wygaśnięciu mandatu posła na Sejm lub posła do Parlamentu Europejskiego (dalej jako „PE”), od postanowienia Marszałka Senatu o wygaśnięciu mandatu senatora oraz orzeczenia w przedmiocie ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje warunków technicznych, które muszą zostać zapewnione w lokalach wyborczych¹, ani zagadnienia odwołania od postanowienia o wygaśnięciu mandatu posła na Sejm lub mandatu senatora, jak również orzeczenia w przedmiocie ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Co do wygaśnięcia mandatu posła do PE należy zauważyć, że artykuł 223 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej przewiduje możliwość uchwalenia przez unijnego prawodawcę przepisów niezbędnych do

¹ Pomijając ogólny wymóg zapewnienia tajności aktu głosowania, wynikający z art. 1 ust. 3 Aktu dotyczącego wyborów członków Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich.

umożliwienia wybrania swoich członków w powszechnych wyborach bezpośrednich zgodnie z jednolitą procedurą we wszystkich państwach członkowskich lub zgodnie z zasadami wspólnymi dla wszystkich państw członkowskich. Na chwilę obecną UE nie uchwaliła jednak jednolitej ordynacji wyborczej, wybory do PE odbywają się więc zgodnie z ordynacjami poszczególnych państw członkowskich. Niemniej krajowe ordynacje wyborcze muszą pozostawać w zgodzie z przepisami Traktatów, jak również aktów prawa wtórnego, w szczególności Aktu dotyczącego wyborów członków Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich, załączonego do decyzji Rady 76/787/EWWiS, EWG, Euratom z dnia 20 września 1976 r. (Dz. Urz. UE L 278 z 8.10.1976, s. 5, ze zmianami). Artykuł 13 ust. 3 tego aktu przewiduje, że gdy prawo państwa członkowskiego zawiera wyraźny przepis dotyczący utraty mandatu członka Parlamentu Europejskiego, mandat ten wygasa zgodnie z tym przepisem, zaś właściwe władze krajowe informują o tym Parlament Europejski. Przepis ten pozostawia więc kompetencję do określenia warunków wygaśnięcia mandatu, w tym proceduralnych, w gestii państw członkowskich.

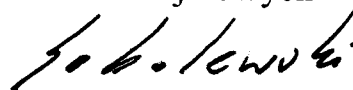
3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Przedmiot projektu nie jest objęty prawem UE.

4. Konkluzja

Przedmiot komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy nie jest objęty prawem UE.

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski

BAS-WAPM-602/19

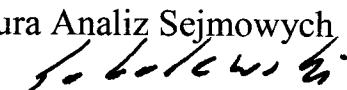
Warszawa, 28 marca 2019 r.

Pan Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Sławomir Jan Piechota) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Projekt zmierza do znowelizowania ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018, poz. 754, ze zmianami). Proponowane zmiany dotyczą podmiotu odpowiedzialnego za zapewnienie lokali wyborczych oraz dostosowania lokali do potrzeb wyborców niepełnosprawnych. Projekt zmierza też do określenia ogólnie kompetencji Sądu Najwyższego (w miejsce nieistniejącej Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego) w zakresie rozpatrzenia odwołania od postanowienia Marszałka Sejmu o wygaśnięciu mandatu posła na Sejm lub posła do Parlamentu Europejskiego, od postanowienia Marszałka Senatu o wygaśnięciu mandatu senatora oraz orzeczenia w przedmiocie ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej. Projekt nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski